

manifestet sua delicta cum dolore, alioquin manifestatio peccatorum, deficiente dolore, est simplex narratio, & gloriatio in delictis. Item ad integratem judicij pertinet punitio seu satisfactio pro delicto: Ergo materia proxima Sacramenti pœnitentiae sunt actus pœnitentis, contritio, confessio, & satisfactio. Ex quo sequitur, peccata quæ in confessione aperiuntur, esse materiam remotam hujus Sacramenti, tum quia materia remota dicitur illa circa quam versatur materia proxima; tum etiam, quia crimen de quo agitur in judicio dicitur esse illius materia. Quantum vero ad formam hujus Sacramenti, Florentinum & Tridentinum docent, illam consistere in verbis absolutionis à Sacerdoti prolati, idque ratio suadet, nam in judicio sententia judicis se habet tanquam forma, quia est velut complementum & consummatio illius.

11. Ex his sequitur contra Scotum & alios, non solam absolutionem, sed etiam contritionem, confessionem, & satisfactiōnem, esse partes intrinsecas hujus Sacramenti; quia in omni composito artificiali, quale est Sacramentum, materia & forma se habent ut partes intrinsecæ; omneque iudicium intrinsecè constat ex accusatione rei, & sententia Judicis. Satisfactio tamen non est pars essentialis hujus Sacramenti, sed solum integralis, ut docet Tridentinum scilicet 14. cap. 3. De quo infra, cum de satisfactione.

Licet autem Sacerdos non producat materiam hujus Sacramenti, in actibus pœnitentis consistentem, dicitur tamen hoc Sacramentum ministrare, illudque efficere; quia ad hoc sufficit quod formam in absolutione consistentem, vel physicè vel moraliter uniat tali materia: sicut in naturalibus, licet generans non producat materiam, immo aliquando neque formam, ut contingit in generatione hominis, hoc ipso tamen quod eam unit materia, dicitur producere compositum, & hominem generare.

12. Contritio redditur sufficienter sensibilis per confessionem, sicut in Eucharistia corpus Christi per species. Item partes compositi moralis, quale est Sacramentum, non requirunt conjunctionem vel similitudinem physicam, sed solum moralē, qualis intercedere solet inter accusationem rei, & sententiam Judicis. Demum licet in Sacramento pœnitentiae, virtus productiva gratiae, præcipue in verbis absolutionis reperiatur; mediante tamen absolutione, per potestatem clavium, actus pœnitentis elevantur ad causandam gratiam, canque instrumentaliter producent, ut docet D. Thomas hic qu. 86. art. 6. Satisfactio vero, quæ est solum pars integralis hujus Sacramenti, confert gratiam, prout est in propria, & auger eam, prout est in executione, ut ait idem Doctor qu. 90. art. 2. Ex quibus solves plura argumenta, quæ contra supra dicta fieri solent.

13. Ex dictis constat, hoc Sacramentum appellari reconciliationis, ab effectu absolutionis, a forma, confessionis, à notiori parte; pœnitentiae, à contritione, quæ est illius actus. Nunquam tamen dici Sacramentum satisfactionis, quia haec, quamvis sit de ejus integritate, non est tamen de ejus essentia. Non dicitur etiam manum impositio, quia licet haec adhibetur in administratione hujus Sacramenti, non est tamen ad illud necessaria, quia ut discurrit D. Thomas hic qu. 84. art. 4. *Impositio manum in Sacramentis Ecclesie, fit ad defignandum aliquem copiam gratia effectum, quo illi quibus manus imponuntur, quodammodo per quan-*

dam similitudinem continuantur ministris, in quibus copia gratia esse debet; & ideo manus impositio fit in Sacramento Confirmationis, in quo conferuntur plenitudo Spiritus Sancti & in Sacramento Ordinis, in quo conferuntur quadam excellentia potestatis in diversis mysteriis. Sacramentum autem pœnitentiae non ordinatur ad consequendam aliquam excellentiam gratiae, sed ad remotionem peccatorum. Et ideo ad hoc Sacramentum non requiritur manum impositio, sicut etiam nec ad baptismum, in quo tamen fit plenior remissio peccatorum.

14. Constat etiam ex dictis, hoc Sacramentum sic posse definiri, vel describi: Pœnitentia est *Sacramentum novæ legis, à Christo institutum, ad significandam & causandam gratiam sanarem, & ad remittendum peccata post baptismum commissa.* Ex qua definitione patet, hoc Sacramentum in re vel in voto, necessariam esse necessitate medijs ad delenda peccata commissa post baptismum, ut docet Tridentinum scilicet 14. cap. 2. & 4. Illa enim non possunt remitti, nisi vel per ipsum pœnitentiae Sacramentum actu suscepimus; vel per contritionem, in qua includitur votum Sacramenti pœnitentiae, ut ait Tridentinum citatum. Quod insinuat Matth. 16. per metaphoram clavium, sub qua potestas remittendi aut retinendi peccata, D. Petro ejusque successoribus concessa est. Sicut enim nullus ingredi potest domum, quandiu clausa fuerit ianua, nisi clavis eam aperiat: ita etiam nemo à peccato lethali, post baptismum commisso, potest absolviri, nisi per potestatem spiritualem remittendi peccata, Sacerdotibus concessam, subindeque nisi per Sacramentum pœnitentiae, in re vel in voto susceptum. Illud tamen votum non debet necessario esse explicitum, sed sufficit implicitum: fieri enim potest, ut homo in peccato existens, eliciat actum contritionis, & tamen tunc non cogitat de confessione sacramentali, vel ex oblivione, vel ex ignorantia invincibili, in quo casu non habebit votum explicitum Sacramenti pœnitentiae, sed duntaxat implicitum, in ipsa contritione contentum.

15. Dices primò: Non magis includitur in contritione votum implicitum Sacramenti pœnitentiae, quam Sacramenti Eucharistiae; cùm contritio non magis implicitè includat propositionem servandi utrum ex divinis mandatis, quam alia: Ergo non minus Eucharistia Sacramentum in voto necessarium erit necessitate medijs ad obtinenda peccata post baptismum commissa, quam Sacramentum pœnitentiae. Sed nego Antecedens, ex eo enim quod Sacramentum pœnitentiae & non Eucharistiae est institutum ad remittenda peccata baptizatorum, specialiter includit votum implicitum sacramenti pœnitentiae, non autem Eucharistiae, in contritione de peccatis post baptismum commissis, sicut in contritione de peccatis ante baptismum commissis, continetur speciali quodam modo votum baptismi, ob eandem rationem.

16. Dices secundò: Martyrium cum sola attritione remittit peccatum mortale, & justificat ex opere operato non solum parvulos, sed etiam adultos, ut Tract. 2. cap. 10. ostendimus: Ergo remissio peccati post baptismum commissi potest obtineri sine Sacramento pœnitentiae in re vel in voto. Sed nego consequentiam, nam in ipso martyrio continetur implicitè votum sacramenti pœnitentiae: Tum quia si per otium liceat Martyri, vel peccata subjecere clavibus Ecclesiæ, vel saltē contritionis actu elicere, ad id tenetur. Tum etiam, quia si subito rapiatur ad Martyrium, aut inter dor-

miendum

miendum occidatur, etiam in eo casu ratione attritionis antea elicita, & voluntatis suscipiendo martyrium, censetur votum habere implicitum sacramenti pœnitentiae, in attritione inclusum, licet non ita perfecte, sicut in contritione, quia attritio non est ita efficax.

CAPUT II.

De Pœnitentia, ut virtute.

1. Pœnitentiam esse virtutem, manifestum est, cùm illa sit habitus electivus secundum relationem, in mediocritate consistens. Recta enim ratio dicit dolendum esse de peccatis, ut sunt offensa Dei, talenque dolorem in mediocritate debere consistere: Sicut enim contingit quod aliqui homines de peccatis commissis plus nimis delectentur, juxta illud Proverb. 6. *Latantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis;* ita & quod alii immoderate, & usque ad desperationem, de illis doleant ac tristentur, ut constat de Cain & de Juda, quorum primus in desperationem lapsus dixit: *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear,* alter vero pœnitentia ductus, laqueo se suspedit: habitus autem pœnitentiae medium tenet inter illa extrema: Ergo est vera virtus.

2. Dices primò: Nulla virtus potest essentialiter presupponere peccatum in subiecto suo, cùm virtus debeat per se esse expetibilis: Sed pœnitentia supponit essentialiter peccatum: Ergo non est vera virtus.

Respondeo Majorem non esse universaliter veram, virtutes enim quæ tendunt in destructionem aut punitionem peccati essentialiter illud presupponunt, ut constat in justitia vindicativa, quæ essentialiter supponit peccatum in subiecto alieno: quidni ergo pariter pœnitentia poterit illud essentialiter supponere in subiecto proprio? Unde virtutes illæ non sunt per se expetibilis, sed tantum per accidens, ex suppositione peccati sicut medicina non est appetibilis, nisi ratione morbi.

3. Dices secundò: virtus habet per se delectationem, ut docet Philosophus in libris Ethicorum: At pœnitentia non habet delectationem, sed dolorem, pœnam, & tristitiam; dicitur enim pœnitere, quasi pœnam tenere, ut ait Isidorus. Unde Tertullianus in lib. de pœnitentia, illam describens, dicit eam *sacco & cineri incubare, corpus fôrdibus obscurare, animum mororibus dejicere, illa qua peccavit tristitia tractione mutare, jejuniis preces atere, ingemiscere, lacrymari, mugire ad Dominum Deum dies noctesque, &c.* Ergo pœnitentia non est virtus.

Respondeo quod licet pœnitentia non habeat delectationem, sed tristitiam & dolorem de suo objecto, nempe de peccato commissi, delectatur tamen de suo actu, & gaudet de suo dolore, ut ait S. Thomas qu. unica de spe artic. 1. ad 14. Unde Job ultimo, ubi vulgata habet: *Ago pœnitentiam in favilla & cinere,* in textu originali legitur: *Ago solatum in favilla & cinere.* Et Auctor libri de vera & falsa pœnitentia apud Augustinum ait: *Semper doleat pœnitens, & de dolore gaudeat.*

4. Non minus certum est, pœnitentiam non esse virtutem aliquam generalē & communē, quæ sit conditio generalis omnium virtutum, ad cum modum quo iniquitas sive iniquitas dicitur conditio generalis omnium peccatorum; cùm pœni-

tentia habeat objectum speciale, nempe offendam Dei, ut expiabilem per satisfactionem, quæ non sit ad æquitatem perfectam, ut constabit ex infra dicendis; & eliciat actum speciale laudabilem, nempe operari ad destructionem peccati præteriti, inquantum est Dei offensa, quod non pertinet ad rationem alterius virtutis, ut discutit S. Thomas hic qu. 85. art. 2. Ex quo sequitur, illam non esse pariter virtutem generalē, aggregatio ne multarum virtutum, ut aliqui Recentiores existimant; licet enim alia virtutes concurrant ad odium peccati, secundum quod opponitur bono proprio cuiusque virtutis (quia ejusdem virtutis est, immediate prosequi bonum, & odio habere malum sibi adversum) odium tamen peccati, considerati ut est offensa Dei, delibet per satisfactionem, sub qua ratione est à pœnitentia, nec elicitive, nec imperative procedit ab aliis virtutibus, quia sub hac ratione non cadit sub objecto illarum, sed solum spe-
ciat ad objectū pœnitentiae, unde ab illa sola elicetur.

5. Demum supponimus ut certum, objectum formale pœnitentiae esse jus divinum, laus per offendam, ut reparabile per satisfactionem, & compensationem quandam. Nam attingere peccatum sub illa ratione, est alius actus laudabilis, maximum habens difficultatem, subindeque pertinere debet ad aliquam virtutem, quæ non potest esse alia quæ pœnitentia, ut constabit ex infra dicendis: Ergo objectum formale pœnitentiae est jus divinum laus per peccatum, ut reparabile per satisfactionem, & compensationem. Objectum vero materiale illius est ipsum peccatum, quatenus est offensa Dei, expiabilis per satisfactionem. Unde quia offensa, ut expiabilis, consideratur ut præterita, neque enim est expiabilis, nisi postquam commissa est, pœnitentia prima & principaliter fertur circa peccata præterita, secundariò vero & minus principaliter, circa futura, inquantum proponit nulla imposterum committere.

6. Ex his colligitur primò contra Alensem, pœnitentiam esse virtutem distinctam à charitate, licet enim caritas opponatur peccato, illudque destruere conetur, sicut pœnitentia, diversimode tamen illud respiciunt, & in eius destructionem tendunt; nam caritas illud respicit, ut contrarium bono divino, ipsumque sub ea ratione destruere intendit; pœnitentia vero ferrur in illud, ut juri divino oppositum, ut habet rationem offendam, cum intentione illud destruendi, & reparandi injuriam Deo illatam. Per quod solvit præcipuum adversa sententia fundamentum.

7. Dices, Contritio, quæ est actus proprius pœnitentiae, à charitate elicetur: Ergo pœnitentia non est virtus distincta à charitate. Consequentia patet, Antecedens probatur. Contritio est dolor de peccato, propter Deum summè dilectum: Sed talis dolor elicetur à charitate, cùm ejusdem virtutis sit gaudere de bonis amici, & de malis ejus dolere & tristari: Ergo contritio à charitate elicetur.

Respondens negando Antecedens, & ad ejus probationem, distinguo Majorem: Contritio est dolor de peccato, &c. per simplicem displicantem illius, nego Majorem. Cum intentione illud destruendi, & latifaciendi Deo offendit, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: talis dolor elicetur à charitate, ut est simplex displicantia peccati, concedo Minorem; ut est intentio illud destruendi, & pro eo satisfaciendi, nego Minorem, & consequentiam. Solutio est D. Thomas hic artic. 2. ad 1. ubi sic ait: *Si in actu pœnitentis consideretur sola diffidentia peccati præteriti, hoc immediate*

N ad

ad charitatem pertinet, sicut & gaudere de bonis præteritis: Sed intentio operandi ad deletionem peccati præteriti, requirit specialem virtutem sub charitate.

8. Colligitur secundò contra Caïetanum, pœnitentiam esse virtutem distinctam à religione, quia illæ virtutes jura diversæ rationis respiciunt; pœnitentia enim respicit jus divinum læsum per offensam, & reparabile per satisfactionem; religio vero respicit jus divinum ortum ex supra Dei excellentia, & beneficiis ab eo receptis, ut docet S. Thomas in 4. dist. 14. qu. 1. art. 1. quæst. 5. dicens: *Aliquis efficitur Deo debitor per hoc quod ab eo aliquid recipit, & hac ratione Deo reddit debitum honorem karissime religio; alio modo ex hoc contra Deum peccavit, & sic reddit debitum Deo pœnitentia.* Unde pœnitentia supponit necessariò peccatum, non vero religio, quæ potest & debet etiam ab innocentie exerceri, ita respicit cultum Deo ut supremo domino tribuendum, illa conatur expiare peccatum, & jus divinum læsum, per satisfactionem refacere.

9. Dices primum cum Caïetano: Ejusdem virtutis est respicere bonum & malum ei oppositum: At pœnitentia respicit malum virtuti religionis adversum, religio enim circa cultum & honorem Dei occupatur, pœnitentia vero injuriam honoris divini intentatam refarcire conatur: Ergo pœnitentia non distinguitur à religione.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, & ad ejus probationem dico, quod licet pœnitentia injuriam honoris divino intentatam refarcire conetur, non tamen propter ea respicit malum virtuti religionis adversum; non respicit enim peccatum, præcisè prout divino cultui opponitur, sed quatenus est satisfactione compensandum; quia nimis ejus objectum formale est jus divinum læsum per offensam, ut reparabile per satisfactionem; objectum vero religionis est jus divinum ortum ex supra Dei excellentia & beneficiis ab eo acceptis.

10. Dices secundò: Eadem virtute justitia commutativa in humanis constituitur æqualitas in emptionibus & venditionibus, in offensis & satisfactionibus. Item eadem virtute pietatis filius patri reddit debitum, & pro injuriis patri illatis satisfacit: Ergo similiter eadem virtute religionis homo exhibet cultum Deo debitum, & satisfacit pro injuriis ei irrogatis.

Respondeo Antecedens ab omnibus non admitti, soto enim & Valentia existimant etiam inter homines requiri specialem virtutem ad satisfacendum pro injuriis illatis, diversam ab ea quæ in voluntariis commutationibus satisfaciunt pro rebus acceptis, vel qua restituant ablata, & debita redunt. Sed quidquid sit de hoc, dato Antecedenti, nego consequentiam & paritatem. Ratio vero disparitatis, quantum ad primum est, quia hominis ad hominem potest esse perfecta æqualitas, sub qua tanquam sub eadem ratione formalis indivisibili, potest eadem virtus respicere rem debitam ut restituendam, & injuriam illatam ut compensandam. At vero Deo nequit homo reddere æquale, sive pro beneficiis acceptis, sive pro injuriis illatis, atque adeò non potest unica virtus ista respicere sub ratione perfectæ æqualitatis; nec etiam sub ratione inæqualitatis, quia inæqualitas, cùm multis modis contingat, per excessum scilicet & defectum, non est una ratio omnino indivisibilis, quæ possit unam specificare virtutem; quapropter aliunde petenda est ejus specificatio, ita ut diversæ inæqualitates,

ortæ ex diversis causis, diversas virtutes specificent & distinguant. Unde inæqualitas proveniens ex beneficiis acceptis, specificabit unam virtutem, scilicet religionem; & inæqualitas ex injuriis illatis aliam, nimis autem pœnitentiam.

11. Ad aliud exemplum de virtute pietatis, patet etiam disparitas manifesta: pietas enim filij idem jus respicit, sive dum patri cultum exhibet, sive dum pro injuria ei illata satisfacit, nimis autem jus paternum, in quo diversæ illæ rationes adunatae, possunt unam specificare virtutem. Virtus autem reddens cultum debitum Deo pro beneficiis, & virtus illi satisfaciens pro injuriis, jura diversæ rationis in Deo respiciunt. Prior enim respicit in Deo ius dominij, quod in ratione primi principi habet in omnes nostras actiones. Posterior vero respicit ius proprietatis, quod illi convenit ut ultimo fini creature rationalis ex eo enim quod est finis ejus ultimus, illa tenetur omnes suas actiones in ipsum dirigere; quare ius illud violatur per peccatum mortale, per quod homo à Deo ut à summo bono, & ultimo fine avertitur, & convertitur ad creaturam tanquam ad ultimum finem. Unde non valet instantia cuiusdam Recentioris, hanc solutionem & disparitatem improbantis & impugnantis, ex eo quod (inquit) pater non solum habet ius dominij, sed etiam proprietatis, in actiones filij. Hoc enim aperte falsum est, cùm tale ius fundetur in ratione ultimi finis, quam pater non habet respectu filij, & quæ soli Deo convenient.

12. Colligitur tertio contra Durandum & Suarezem, pœnitentiam distinguere à justitia commutativa; ita enim respicit ius strictum ad æqualitatem compensandam, unde cùm homo non possit reddere Deo æquale, sive pro beneficiis acceptis, sive pro injuriis illatis, hominis ad Deum non potest dari justitia commutativa, ut docet D. Thomas 1. 2. qu. 114. artic. 1. his verbis: *A manifustum est non posse esse hominem ad Deum justitiam secundum perficiam aquitatem.* Pœnitentia vero non satisfacit Deo ad æqualitatem, quia nulla creature satisfactio injuriam Deo illatam aquat illatenus potest, ut in Tractatu de Incarnatione ostendimus. Ergo pœnitentia à justitia commutativa distinguitur.

13. Colligitur quartò contra Scotum, quod licet pœnitentia quætidam modum justitiae vindicativæ præ se ferat, quatenus puniri peccatorem reum ad vindicandam Dei injuriam, deficit tamen à perfecta ratione illius; quia hæc non est in reo, sed in judice, in quo habet quandam rationem justitiae commutativæ, quatenus servat proportionem & commensurationem inter pœnam & culpam: pœnitentia vero est in ipso reo, & nulla est proportio inter pœnam quam exigit a peccatore, & ipsam culpam; est enim illa pena simpliciter finita, peccatum vero malitia simpliciter infinita.

14. Colligitur quinto contra Gabrielem, quod licet pœnitentia justitiam distributivam aliquatenus immitetur, quatenus pro qualitate, gravitate, & numero criminis, pœnas prescribit & distribuit, à ratione tamen perfectæ justitiae distributivæ recedit: Tum quia justitiae distributivæ proprium est, distribuere bona & pœnas, cum proportione ad actus laudabiles & vituperabiles; nulla autem, ut mox dicebamus, est proportio inter culpam peccati mortalis, & satisfactionem pro ea per pœnitentiam exhibitam. Tū etiam, quia justitia distributiva est superioris ad inferiores, siquidem permittit ad superiorem distribuere inferioribus de communibus bonis & pœnis unicuique proportionaliter ad suum meritum, vel demeritum: pœnitentia autem est

potius

potius inferioris, scilicet creature, ad superiorem, videlicet ad Deum: Ergo pœnitentia, tametsi modum justitiae distributivæ æmuletur, justitia tamen distributiva non est.

15. Colligitur sexto, pœnitentiam esse partem potentialem justitiae commutativæ. Explicatur & simul probatur hoc corollarium: præter tres species justitiae rigorosa & propriæ dictæ, nimis legalē, commutativam, & distributivam, dantur alia virtutes ad justitiam reducitive pertinentes, quæ partes potentiales justitiae appellari solent, quia imitantur quidem & æmulantur rationem justitiae; ab ea tamen deficiunt, vel quia non possunt reddere æquale, ut religio, pietas, & observantia; vel quia licet possint reddere æquale, non habent tamen rigorosum debitum & legale, sed morale tantum, quod attendit secundum honestatem quandam & decentiam, non vero secundum legis obligacionem, ut liberalitas, gratitudo, fidelitas, & amicitia. Cùm ergo pœnitentia non possit reddere Deo aequaliter pro peccatis commissis, deficit à ratione vera & strictæ justitiae, & constituit pars potentialis illius; non defectu stricti debiti, sed ob importunitatem exhibendi Deo aequaliter & condignam satisfactionem.

16. Neque valet si dicas, ad justitiam commutativam & perfectam, non esse necesse quod homo de facto satisfaciat, vel satisfacere possit Deo ad æqualitatem, sed sufficere quod eligat illi ad æqualitatem satisfacere, si hoc ipsi esset possibile. Sicut licet pauper actus exteriores liberalitatis & magnificientia exercere nequeat, habitus tamen illarum virtutum habere potest; quia potest eligere honestatem illarum, & elicere actum conditionatum illas exercendi, si haberet facultatem. Non valet inquam hæc responsio, duplex enim potest dari impotencia ad aliquid agendum; una quæ se habeat per accidens, & se teneat præcisè ex parte subjecti, & hæc ut plurimum non impedit actum virtutis, nec ejus habitum, alia quæ se habeat per se, & se teneat ex parte objecti, & ita impedit habitum & actum virtutis, cùm enim virtus sit habitus electivus, & electio non nisi ad possibilia feratur, manifestum est, virtutem non posse circa ea quæ per se & ex objecto sunt impossibilia versari: talis autem est impossibilitas in homine puto ad exhibendam Deo aequaliter satisfactionem pro peccato, nam æqualitas cum jure divino læso, impossibilis est pura creature ex objecto & per se, ita ut implicet contradictionem: impotencia vero quæ reperitur in paupere ad actum exteriorum liberalitatis & magnificientia exercendum, primi generis est, quia non repugnat ut fiat dives, & habeat multas pecunias, quas alii distribuat.

17. Colligitur septimo, subjectum immediatum pœnitentia esse voluntatem, est enim pars potentialis justitiae, ut jam ostendimus, omnis vero justitia est in voluntate, cùm ex Ulpiano justitia sit perpetua & constans voluntas, ius suum unicuique tribuens. Subjectum vero remotum esse quæcumque peccati reum, vel certe capacem: quia ut supra visum est, objectum materiale illius est peccatum ut detestandum & puniendum. Ex quo infertur, in Christo non fuisse habitum pœnitentia, quia ratione unionis hypostaticæ ab intrinseco impeccabilis erat; ac proinde non per actum pœnitentia, sed perfectæ a rigorosa justitiae, condigne & æqualiter, pro peccatis hominum satisfecit. Infertur etiam, in Angelo pœnitentiam esse non posse, cùm enim immobiliter adhæreat objecto semper electo, non potest retractare actum elicitum, nec per

III. Pars.

Quodam tamen sunt Scripturæ testimonia, quæ oppositum videntur assertere, Christus enim Matth. 12. Marci 3. & Lucae 12. ait peccatum in Spiritum Sanctum nunquam remitti, neque in hoc sæculo, neque in futuro. Et 1. Joan. 5. dicitur: *Est peccatum ad mortem: non pro illo dico, ut rages quis:* quia scilicet non potest remitti: Ergo sunt aliqua peccata, quæ non possunt expiari vel remitti per pœnitentiam.

Ad primum dicendum, peccatum in Spiritum Sanctum dici non remitti neque in hoc sæculo neque in futuro, vel quia Christus (ut vult Augustinus serm. 11. de verbis Domini) ibi loquitur de finali impenitentia, id est de peccato mortali N. 2 usque

consequens de illo pœnitere. Infertur quoque pœnitentia habitum fuisse Adamo ante peccatum cum gratia & virtutibus infusionis, cùm enim in illo statu peccati capax esset, ut funesta experientia factis ostendit, erat etiam capax pœnitentia. An vero illa fuerit in beata Virgine, affirmant multi, quia etiæ ex privilegio, ne quidem venialiter peccaverit, aut peccare potuerit, potuit tamen ratione status viatoris, & conditionis libertatis creatæ peccare, nec fuit ab intrinseco impeccabilis, sicut Christus. Negant vero alii, quia cum in beata Virgine fomes peccati ab instanti prima infusionis gratia, & vel extincione omnino, vel certe ligatus fuerit, & in conceptione Verbi Divini penitus sublatus, sicut illa peccare non potuit, ita nec pœnitere, subindeque in illa otiosus omnino ac supervacaneus fuisse pœnitentia habitus.

CAPUT III.

De effectibus pœnitentie.

Pœnitentia tam in ratione Sacramenti quam virtutis considerata, præcipui illius effectus, breviter hic explicandi sunt: postea de partibus quibus constat pœnitentia Sacramentum, nimis contritione, absolutione, & satisfactione, differemus.

§. I.

Primus pœnitentia effectus, remissio omnium peccatorum mortalium.

1. Certum de fide est, tam in virtute quam in Sacramento pœnitentia, esse virtutem & efficaciam sufficienter, ad delenda quæcumque peccata tibi illi subjecta; ita ut nullum sit peccatum quod remitti non possit, si vera de illo habeatur pœnitentia. Dicitur enim Ezechiël. 18. *Si impius egreditur pœnitentiam, &c. omnium iniuriarum ejus non recordabor.* Et Isaïæ 1. *Si fuerint peccata vestra ut coccinæ, quasi nix dealbantur;* & *si fuerint rubra quasi vermiculas, velut lana alba erunt.* Item de pœnitentia Sacramento Joan. 20. *absolutæ & sine ulla limitatione asservitur:* *Quorum remiseris peccata revertuntur eis.* Ratio etiam suffragatur, Sacramenta enim novæ legis id efficiunt quod significant: Sed pœnitentia Sacramentum significat omnium peccatorum mortalium remissionem, ut constat ex verbis forma: *Ego absolvō te ab omnibus peccatis tuis:* Ergo per illud remittuntur omnia peccata mortalia. Unde Catechismus Romanus parte 2. num. 23. ait nullum esse tam grave & nefarium scelus, quod pœnitentia Sacramento, non quidem semel, sed iterum & sepius non deleatur.

2. Quedam tamen sunt Scripturæ testimonia, quæ oppositum videntur assertere, Christus enim Matth. 12. Marci 3. & Lucae 12. ait peccatum in Spiritum Sanctum nunquam remitti, neque in hoc sæculo, neque in futuro. Et 1. Joan. 5. dicitur: *Est peccatum ad mortem: non pro illo dico, ut rages quis:* quia scilicet non potest remitti: Ergo sunt aliqua peccata, quæ non possunt expiari vel remitti per pœnitentiam.